Euroopa Parlament
2019-2024

Väliskomisjon

2023/2107(INI)

14.9.2023

RAPORTI PROJEKT

ELi ja Jaapani suhete kohta
(2023/2107(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Reinhard Bütikofer

Kaasatud komisjoni arvamuse koostaja vastavalt kodukorra artiklile 57:
Danilo Oscar Lancini, Rahvusvahelise kaubanduse komisjon

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....3

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

ELi ja Jaapani suhete kohta
(2023/2107(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse 13. juulil 2023. aastal Brüsselis toimunud ELi ja Jaapani 29. tippkohtumisel vastu võetud ühisavaldust,

– võttes arvesse 12. ja 13. Juulil 2023. aastal Strasbourgis toimunud ELi ja Jaapani 41. parlamentidevahelist kohtumist,

– võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Jaapani vahelise strateegilise partnerluse lepingut[1],

– võttes arvesse Euroopa Liidu ja Jaapani vahelist majanduspartnerluslepingut[2], mis jõustus 2019. aasta veebruaris,

– võttes arvesse 27. mail 2021. aastal toimunud ELi ja Jaapani tippkohtumisel vastu võetud dokumenti „Towards a Green Alliance to protect our environment, stop climate change and achieve green growth“ (Rohelise liidu suunas, et kaitsta keskkonda, peatada kliimamuutused ja saavutada keskkonnahoidlik majanduskasv),

– võttes arvesse julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegilist kompassi, mille nõukogu kiitis heaks 21. märtsil 2022,

– võttes arvesse 2016. aasta juuni strateegiadokumenti „Ühtne visioon, ühine tegevus: tugevam Euroopa. Euroopa Liidu üldine välis- ja julgeolekupoliitika strateegia“,

– võttes arvesse 16. septembri 2021. aasta ühisteatist Euroopa Parlamendile ja nõukogule „ELi strateegia koostööks India ja Vaikse ookeani piirkonnas“ (JOIN(2021)0024) ning mitme ELi liikmesriigi poolt vastu võetud India ja Vaikse ookeani piirkonna strateegiaid,

– võttes arvesse 1. detsembri 2021. aasta ühisteatist Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ning Euroopa Investeerimispangale „Global Gateway“ (JOIN(2021)0030),

– võttes arvesse 27. septembril 2019. aastal Brüsselis esimesel Euroopa ühendatusfoorumil allkirjastatud Euroopa Liidu ja Jaapani kestliku ühendatuse ja kvaliteetse taristu partnerlust,

– võttes arvesse 20. juuni 2023. aasta ühisteatist Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule Euroopa majandusjulgeoleku strateegia kohta (JOIN(2023)0020),

[1] ELT L 216, 24.8.2018, lk 4.
[2] ELT L 330, 27.12.2018, lk 3

– võttes arvesse ELi ja Jaapani pooljuhtide alast koostöömemorandumit ning turvalise ja vastupidava merekaabliühendatavuse toetamise koostöömemorandumit, mis allkirjastati 3. juulil 2023 Jaapani ja ELi digipartnerluse nõukogu esimesel kohtumisel,

– võttes arvesse 6. juulil 2023. aastal sõlmitud ELi ja Jaapani halduskokkulepet koostöö kohta kriitilise tähtsusega toorainete tarneahelates,

– võttes arvesse komisjoni ja Jaapani vahel 2. detsembril 2022. aastal allkirjastatud koostöömemorandumit vesiniku valdkonnas,

– võttes arvesse 10. märtsi 2023. aasta ühisteatist Euroopa Parlamendile ja nõukogule, milles käsitletakse ajakohastatud ELi merendusjulgeoleku strateegiat ja selle tegevuskava „Tõhustatud ELi merendusjulgeoleku strateegia muutuvate merendusohtudega toimetulekuks“(JOIN(2023)0008),

– võttes arvesse nõukogu 14. veebruari 2023. aasta otsust Euroopa Liidu ja Jaapani vahelise Euroopa Liidu liikmesriikide ja Jaapani vaheliste lennunduslepingute teatavaid sätteid käsitleva lepingu liidu nimel allkirjastamise kohta[3],

– võttes arvesse 15. märtsil 2023. aastal allkirjastatud halduskokkulepet EUNAVFOR ATALANTA ja Jaapani kaitseväe vahel võitluseks piraatluse vastu,

– võttes arvesse 13. juulil 2023. aastal aalkirjastatud teadusuuringute alast raamkokkulepet koostööks tulevikusuundade analüüsimisel Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) ja riikliku teadusuuringute instituudi NISTEP vahel,

– võttes arvesse 27. juunil 2023. aastal toimunud ELi ja Jaapani kolmanda kõrgetasemelise majandusdialoogi käigus vastu võetud digikaubanduse põhimõtteid,

– võttes arvesse komisjoni 13. juuli 2023. aasta rakendusmäärust (EL) nr 2023/1453, millega tunnistatakse kehtetuks rakendusmäärus (EL) nr 2021/1533, millega kehtestatakse eritingimused Jaapanist pärit või Jaapanist lähetatud sööda ja toidu impordi suhtes pärast Fukushima tuumaelektrijaamas toimunud avariid[4],

– võttes arvesse 2023. aasta märtsis välja kuulutatud Jaapani uut kava vaba ja avatud India ja Vaikse ookeani piirkonna heaks („India ja Vaikse ookeani piirkonna tulevik“),

– võttes arvesse 2022. aasta detsembris ajakohastatud Jaapani julgeolekustrateegiat (riiklik julgeolekustrateegia, riiklik kaitsestrateegia, kaitse ülesehitamise programm),

– võttes arvesse kava „Hiroshima ülemaailmse rahu heaks“,

– võttes arvesse G20 kvaliteetsete taristuinvesteeringute põhimõtteid, mis hõlmavad avatuse, läbipaistvuse, majandusliku tõhususe ja võla jätkusuutlikkuse prioriteete,

– võttes arvesse G20 kestliku rahastamise tegevussuuniseid,

[3] ELT L 50, 17.2.2023, lk 1.
[4] ELT L 179, 14.7.2023, lk 90.

– võttes arvesse Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) rahvusvahelistes äritehingutes välisriigi ametiisikutele altkäemaksu andmise vastu võitlemise konventsiooni;

– võttes arvesse OECD hargmaistele ettevõtjatele mõeldud vastutustundliku ärikäitumise suuniseid,

– võttes arvesse G7 ülemaailmset taristu- ja investeerimispartnerlust,

– võttes arvesse 18. augusti 2023. aasta ühisavaldust kolmepoolse partnerluse uue ajastu kohta, milles Jaapan, Korea Vabariik ja Ameerika Ühendriigid leppisid kokku Camp Davidis toimunud kolmepoolsel tippkohtumisel,

– võttes arvesse 25. novembri 2020. aasta aruannet „„NATO 2030: United for a New Era“ (NATO 2030: ühinenud uue ajastu nimel), mille koostas Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (NATO) peasekretäri poolt ametisse nimetatud analüüsirühm,

– võttes arvesse ÜRO põhikirja,

– võttes arvesse ÜRO mereõiguse konventsiooni (UNCLOS), mis sõlmiti 10. detsembril 1982 ja jõustus 16. novembril 1994,

– võttes arvesse tuumarelvade leviku tõkestamise lepingut,

– võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 2. märtsi 2022. aasta resolutsiooni Ukraina vastu suunatud agressiooni kohta,

– võttes arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) ja Pariisi kliimakokkulepet, mis jõustus 4. novembril 2016,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi 17. aprilli 2014. aasta resolutsiooni Euroopa Parlamendi soovitusega nõukogule, komisjonile ja Euroopa välisteenistusele Euroopa Liidu ja Jaapani vahelise strateegilise partnerluse lepingu üle peetavate läbirääkimiste kohta[5],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi 13. detsembri 2018. aasta resolutsiooni Jaapani pakutava isikuandmete kaitse piisavuse kohta[6],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi 8. juuli 2020. aasta resolutsiooni vanema poolt Jaapanis toime pandud ELi kodakondsusega laste rahvusvahelise ja riigisisese röövi kohta[7],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi 26. novembri 2023. aasta resolutsiooni ELi kaubanduspoliitika läbivaatamise kohta[8],

[5] ELT C 443, 22.12 2017, lk 49.
[6] ELT C 388, 13.11.2020, lk 150.
[7] ELT C 371, 15.9 2021, lk 2.
[8] ELT C 425, 20.10.2021, lk 155.

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi 21. jaanuari 2021. aasta resolutsiooni ühendatuse ning ELi ja Aasia suhete kohta[9],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi 7. juuni 2022. aasta resolutsiooni ELi ning India ja Vaikse ookeani piirkonna julgeolekuprobleemide kohta[10],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi 18. jaanuari 2023. aasta resolutsiooni ühise välis- ja julgeolekupoliitika rakendamist käsitleva 2022. aasta aruande kohta[11],

– võttes arvesse kodukorra artiklit 54,

– võttes arvesse rahvusvahelise kaubanduse komisjoni arvamust,

– võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A9-0000/2023),

A. arvestades, et EL ja Jaapan tähistavad 2024. aastal diplomaatiliste suhtete 50. aastapäeva;

B. arvestades, et Jaapan on India ja Vaikse ookeani piirkonnas ELi lähim strateegiline partner; arvestades, et mõlemad pooled jagavad väga paljusid väärtusi ja eesmärke;

C. arvestades, et ELi jaoks on äärmiselt oluline teha Jaapaniga koostööd, arvestades India ja Vaikse ookeani piirkonna kasvavat majanduslikku, demograafilist ja poliitilist kaalu ning selle geopoliitiliselt ja geomajanduslikult strateegilist positsiooni;

D. arvestades, et EL ja Jaapan püüavad saavutada rahu ja stabiilsust kogu India ja Vaikse ookeani piirkonnas, eelkõige edendades ÜRO mereõiguse konventsiooni järgimist kõigi riikide poolt; arvestades, et Jaapan on kõnealuses piirkonnas reeglitel põhineva rahvusvahelise korra oluline kaitsja;

E. arvestades, et Jaapan võttis 2022. aasta detsembris vastu uue riikliku julgeoleku- ja kaitsestrateegia;

F. arvestades, et nii EL kui ka Jaapan on väljendanud toetust Ukrainale ja oma vastuseisu Venemaa jõhkrale, provotseerimata ja ebaseaduslikule agressioonisõjale;

G. arvestades, et nii EL kui ka Jaapan on võtnud kohustuse saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus;

H. arvestades, et EL ja Jaapan on võtnud kohustuse toetada turvalisi ja kestlikke ühendusi;

I. arvestades, et koostöö teaduslikes, ühiskondlikes, kultuurilistes ja poliitilistes küsimustes ning vastastikune kogemuste vahetamine võib tugevdada partnerlust ja tuua kasu mõlema poole kodanikele;

J. arvestades, et Jaapani ja ELi digipartnerlus käivitati 12. mail 2022 Tokyos toimunud ELi ja Jaapani tippkohtumisel;

[9] ELT C 456, 10.11.2021, lk. 117.
[10] ELT C 493, 27.12.2022, lk 32.
[11] ELT C 214, 16.6.2023, lk 26.

K. arvestades, et 13. mail 2023 toimus Stockholmis teine ELi ning India ja Vaikse ookeani piirkonna ministrite foorum;

L. arvestades, et G7 49. tippkohtumine toimus 19.–21. mail 2023 Hiroshimas;

M. arvestades, et Jaapan osaleb neljapoolses julgeolekudialoogis (Quad);

1. rõhutab, et ELi ja Jaapani suhted toimivad erakordselt sarnaselt meelestatud partnerite vahel ning põhinevad kindlatel ühistel väärtustel, demokraatial, ühistel eesmärkidel ja vastastikku ühilduvatel huvidel, mistõttu on Jaapan üks ELi kõige olulisemaid ja usaldusväärsemaid partnereid kogu maailmas; rõhutab tungivalt ELi huvi selle partnerluse süvendamise ja laiendamise vastu nii kahepoolselt kui ka mõne- ja mitmepoolses kontekstis; toetab Euroopa tiimi lähenemisviisi nendele suhetele;

2. tõdeb ELi ja Jaapani majanduspartnerluslepingu ning ELi-Jaapani strateegilise partnerluse lepingu äärmiselt olulist rolli suhetes; nõuab tungivalt, et järelejäänud kolm ELi liikmesriiki, kes ei ole seda veel teinud, ratifitseeriksid strateegilise partnerluse lepingu; nõuab mõlema lepingu täielikku rakendamist; väljendab heameelt üha tihedama kahepoolsete dialoogide, konsultatsioonide, memorandumite ja kokkulepete võrgustiku loomise üle, mille keskmes on ELi ja Jaapani iga-aastane tippkohtumine; väljendab heameelt ka üha tihedamate suhtete üle Jaapani ja eraldiseisvate ELi liikmesriikide vahel;

3. tunnustab G7 eesistujariigi Jaapani tööd 2023. aastal ja üldist suurepäraset koostööd G7s; juhib tähelepanu sellele, et EL peab tegema väga tihedat koostööd Jaapaniga ka G20s, ÜROs ja selle spetsialiseeritud asutustes, ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioonis, rahvusvahelistes standardiorganisatsioonides ja finantseerimisasutustes ning muudes rahvusvahelistes formaatides rahu, inimõiguste, jõukuse, õigusriigi põhimõtte ja kestliku arengu eesmärkide saavutamise nimel;

4. võtab huviga teadmiseks Jaapani püüdlused edendada stabiilset korda India ja Vaikse ookeani piirkonnas, näiteks osalemise kaudu Quadis, sidemete kaudu Vaikse ookeani saareriikidega või hiljutise Camp Davidi lepingu kaudu Korea ja USAga; võtab jätkuvalt teadmiseks Jaapani mure Põhja-Korea pärast; kavatseb teha Jaapaniga pidevat koostööd, et seista vastu Hiina agressiivsele poliitikale oma naabrite suhtes; jagab Jaapani seisukohta, et Taiwan on oluline partner ja väärt sõber; jagab Jaapani kõrget hinnangut Lõuna-Aasia Maade Assotsiatsiooni (ASEAN) suhtes; väljendab heameelt asjaolu üle, et mõned uued aseministrite tasandi kohtumised hõlmavad ka ELi (sellistes rühmades nagu Jaapan/Austraalia/Korea/EL ja Jaapan/Korea/USA/EL);

5. on tänulik 7,6 miljardi USA dollari suuruse kindla ja vankumatu toetuse eest, mida Jaapan annab Ukrainale enesekaitseks Venemaa agressioonisõjas; nõustub Jaapaniga, et äärmiselt oluline on edendada kõigi selliste rahvusvaheliste osalejate koondumist, kes toetavad ÜRO riikliku suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse põhimõtteid imperialistliku revisionismi või hegemoonilise survestamise vastu; väljendab ELi selget pühendumust toetada jõupingutusi rahu ja stabiilsuse säilitamiseks India ja Vaikse ookeani piirkonnas, eelkõige Lõuna-Hiina merel, Ida-Hiina merel ja Taiwani väinas, ning edendada vaba ja avatud India ja Vaikse ookeani piirkonda;

6. soovib teha Jaapaniga koostööd, et arendada tasakaalustatumaid suhteid maailma lõunapoolsete riikidega; rõhutab, kui oluline on rakendada kliimamuutuste poliitika

vajalikku rahastamist, kestlikku ja vaba kaubandust ning õiglast rahvusvahelist energiasüsteemi ümberkujundamist; rõhutab algatuse „Global Gateway“ ning ülemaailmse taristu- ja investeerimispartnerluse tähtsust; väljendab heameelt viie esimese ELi-Jaapani ühenduvusprojekti ja projekti Far North Fiber üle;

7. võtab teadmiseks suunamuutuse Jaapani riiklikus julgeolekustrateegias; toetab jätkuvalt Jaapani tegevust tuumarelvavaba maailma nimel; nõuab ELi ja Jaapani vahelist laiaulatuslikku julgeolekupartnerlust, mis oleks alus tõhustatud konsultatsioonidele, ühistele õppustele, ühisele kaitsealasele teadus- ja arendustegevusele ning ühisele erandolukorra lahendamise plaanimisele ohtlike kriiside korral; väljendab heameelt liikmesriikide 2+2 dialoogivormide üle Jaapaniga; väljendab heameelt NATO individuaalse kohandatud partnerlusprogrammi üle Jaapaniga, kuid peab kahetsusväärseks, et NATO kontaktbüroo avamine Jaapanis on viibinud; teeb ettepaneku luua ELi/NATO/AP4 (Jaapan/Korea/Austraalia/Uus-Meremaa) julgeolekudialoogi formaat; ergutab Euroopa välisteenistust lähetama Tokyosse sõjaväeatašeed; tervitaks läbirääkimisi ELi-Jaapani osalemise raamlepingu üle; kritiseerib asjaolu, et ELi tõhusam julgeolekukoostöö Aasias ja koos Aasia riikidega (ESIWA) ei ole väga sisuline; nõuab India ookeani kriitilise tähtsusega mereteede projekti (CRIMARIO) alusel tõhustatud merendusalase teadlikkuse alast koostööd; nõuab tungivalt mittetraditsiooniliste julgeolekuküsimuste kaasamist, nagu desinformatsioon, küber- ja kosmosevaldkond ning kliimamuutused;

8. jagab Jaapani rõhuasetust majanduslikule julgeolekule ja kiidab heaks tema toetuse riskide vähendamise paradigmale; võtab sellega seoses teadmiseks G7 majandusliku survestamise koordineerimisplatvormi; juhib tähelepanu ELi ja Jaapani digipartnerluse tohutule tähtsusele; hindab G7 raamistikku koostööks digitehnoloogia standardimise alal, koostööd Jaapani metallide ja energiajulgeoleku organisatsiooniga (JOGMEC) kriitilise tähtsusega toorainete valdkonnas, tööstuspoliitika dialoogi ja Hiroshima tehisintellekti protsessi vastutustundliku tehisintellekti nimel; peab kahetsusväärseks Jaapani vastumeelsust osaleda programmis „Euroopa horisont“ ning toetab nõukogu ja komisjoni selle eesmärgi edendamisel;

9. peab kahetsusväärseks asjaolu, et ELi ja Jaapani 2021. aasta roheline liit on endiselt suures osas täitmata lubadus; märgib, et Jaapan on võtnud kohustuse väljutada Fukushima elektrijaamast vett üksnes teaduslike standardite, läbipaistvuse ja sõltumatu järelevalve alusel; loodab, et Jaapan etendab ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 28. istungil (COP 28) ennetavalt aktiivsemat rolli kahjude ja kahjustuste ning kliimamuutustega seotud rahastamise valdkonnas;

10. rõhutab inimestevaheliste kontaktide tähtsust kogemuste jagamisel ja võrdlemisel sellistes küsimustes nagu sooline võrdõiguslikkus, vananev ühiskond, uued kultuurilised arengud või töötavad; väärtustab parlamentaarseid mõttevahetusi ja inimõigustealast dialoogi, kus saame arutada surmanuhtlust Jaapanis; teeb ettepaneku luua ELi ja Jaapani noorte juhtide foorum ülemaailmse partnerluse teemal; väljendab veel kord oma muret vanema poolt lapse röövimise juhtumite pärast; väljendab heameelt Jaapani valitsuse 2022. aasta suuniste üle inimõiguste austamise kohta vastutustundlikes tarneahelates ja väljendab heameelt Jaapani jõupingutuste üle võtta 2024. aastal vastu ELi äriühingute kestlikkusalase hoolsuskohustuse direktiiviga samaväärsed õigusaktid;

11. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ning Jaapani valitsusele.